

Prevenió de drogodependències i detecció de
problemes de consum de drogues en els centres
d'ensenyament secundari.

Protocol d'actuació

Ajuntament de Mataró, maig de 2004.

1ª revisió: maig de 2005 2ª revisió: febrer de 2006 3ª revisió: maig 2007

INDEX

1. Introducció	3
2. Esquema de directrius	5
2.1. Compliment de la normativa vigent	
2.2. Participació de tota la comunitat educativa	
2.3. Currículum preventiu	
2.4. Detecció i intervenció precoç	
3. Aplicació i seguiment de directrius	7
4. Taules	8
Taula 1 Síntesi de la llei 20/1985 i les seves modificacions / llei 28/2005	
Taula 2 Síntesi de la llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer i llei orgànica 10/1995, de 13 de novembre	
Taula 3 Tipus d'infraccions i exemple d'acció disciplinària	
Taula 4 Síntesi de directrius i estratègies d'intervenció adreçades a tota la comunitat educativa	
5. Referències bibliogràfiques	12
Annex I.	
Detecció d'alumnes en situació de risc i/o problemes de consum de drogues	13

1. Introducció

La situació actual del consum de drogues entre els joves, l'ús molt estès del tabac i l'alcohol, les noves substàncies, les formes de consum... fan necessària una intervenció preventiva estable que s'adreça a tota la població jove, en una etapa caracteritzada per ser més vulnerables vers el consum de drogues.

L'àmbit educatiu, per les seves característiques, és un marc idoni per a la intervenció preventiva. L'educació secundària obligatòria fins el 16 anys fa que el considerem un medi prioritari, no podem oblidar aquest marc com un espai on arribar preventivament a tots els joves i on poder detectar possibles factors de risc que puguin afavorir el consum problemàtic.

Durant els set cursos d'aplicació del programa **dRogues! Què?** hem anat treballant en el seguiment d'unes línies generals d'actuació respecte a la problemàtica. En aquest sentit resumim les directrius plantejades, no exemptes de dificultats:

1. *"El programa no ha de ser una resposta aïllada, ha de ser una proposta de centre. La coordinació amb l'equip directiu ha de facilitar l'establiment de les estratègies d'intervenció necessàries per garantir la coherència del programa en el centre. La coordinació amb l'equip directiu de professors de 1r i 2n cicle d'ESO ha de facilitar la selecció del alumnes que duren a terme el crèdit variable i el seguiment de l'aplicació del pla d'intervenció de 1r a 4t d'ESO.*
2. *Disminuir l'oferta o disponibilitat de drogues disminueix el risc de consum; per això caldrà reforçar el seguiment de la legislació vigent pel que fa a la venda i el consum d'alcohol, tabac i altres drogues als centres d'ensenyament.*
3. ***dRogues! Què?** és un programa de prevenció adreçat a prevenir el consum de drogues per part dels joves general; no és adequat com a estratègia d'intervenció si es detecten problemes de consum. Cal valorar, doncs, l'establiment d'un protocol de pautes d'actuació davant la detecció de casos de consum, protocol que s'hauria de consensuar dins el centre i que caldria elaborar comptant amb el suport i l'assessorament del centre d'atenció i seguiment de drogodependències de la zona.*
4. *La participació de la família és necessària en qualsevol programa adreçat a adolescents. La informació que els pares tenen sobre la problemàtica, el seu paper com a models, els estils educatius de cada unitat familiar són factors a tenir en compte per prevenir les problemes relacionats amb el consum de drogues. Cal promoure espais de discussió i debat sobre la problemàtica, amb l'objectiu de facilitar informació als pares sobre les diferents substàncies, els recursos de tractament, el seu paper com a model, l'adopció d'estils educatius adequats..."*

Així, l'aplicació d'aquest **Protocol d'actuació** en els centres d'ensenyament secundari té la missió d'assegurar el seguiment d'aquestes directrius que afavoreixen la prevenció del consum de drogues –reducció de l'oferta, de la demanda i reducció de danys- en tota la població de joves dels centres d'ensenyament secundari de la ciutat.

dRogues! Què? considera l'experimentació amb diverses substàncies com un fet habitual entre un nombre considerable de joves, si bé la confluència de diversos factors de risc –ambientals, personals, socials...- poden afavorir l'aparició de problemes relacionats amb el consum, i per tant es fa necessària la planificació d'estratègies d'intervenció preventiva -a nivell secundari- o adreçada a aquell col·lectiu de joves. A partir d'ara és la nostra prioritat.

La realització de 3 **Sessions de Treball sobre detecció de problemes de consum** amb professionals de diferents àmbits i la creació de la **Comissió de treball de detecció de problemes de consum en l'àmbit educatiu**, l'octubre de 2002, respon a aquesta necessitat.

Així, el compromís del Pla Mpal. de Drogodependències de l'Ajuntament de Mataró és facilitar una intervenció preventiva en aquest camp dotada d'uns principis generals d'actuació que afavoreixin l'efectivitat de les accions que es desenvolupin en l'àmbit educatiu:

1. Accions globals i interdisciplinàries que s'interrelacionin amb altres projectes i/o serveis comunitaris.
2. Aplicació estable de programes preventius de provada eficàcia.
3. Implicació de tota la comunitat educativa.
4. Actuacions que permetin la detecció i la intervenció en poblacions de risc o amb problemes de consum.

Així, amb la posada en marxa del *Protocol d'actuació*, volem establir les bases i facilitar la coordinació entre els diferents recursos educatius, els sociosanitaris i els cossos de seguretat de la ciutat per poder actuar global i efectivament davant d'una problemàtica de gran importància en l'àmbit de la salut.

2. Esquema de directrius

Definirem les línies bàsiques d'actuació de la intervenció preventiva en els centres d'ensenyament centrant-nos en les següents directrius:

- 2.1. Compliment de la normativa vigent
- 2.2. Participació de tota la comunitat educativa
- 2.3. Currículum preventiu
- 2.4. Detecció i intervenció precoç

2.1. Compliment de la normativa vigent

Disminuir l'oferta de drogues disminueix el risc de consum, per això cal reforçar el compliment de la legislació vigent pel que fa a la venda i consum d'alcohol, tabac i altres drogues als centres d'ensenyament.

En les taules 1 i 2 (vegeu pàg. 8-9) trobareu una síntesi de la normativa vigent:

Taula 1

Síntesi de la normativa vigent sobre venda/consum de begudes alcohòliques i tabac en els centres educatius.

Llei 20 de 25 de juliol de 1985, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència

Taula 2

Síntesi de la normativa vigent en matèria de delictes i faltes contra la salut pública i en relació al consum i tinença de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques. Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer i Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre.

Per tal de preservar els drets i deures dels alumnes dels centres de nivell no universitari que estableix *el decret 226/1997 de 17 d'octubre, modificat pel decret 221/2000 de 26 de juny*, caldrà incloure la prohibició de consumir begudes alcohòliques, tabac així com la tinença de drogues il·legals en el *Reglament de Règim Interior* del centre.

L'objectiu de l'**acció disciplinària** és protegir la salut i seguretat dels estudiants, dissuadint-los del consum de drogues dins el centre o en les activitats que s'organitzen fora del centre. La normativa del centre prohibeix l'ús de drogues, la possessió o el seu consum. Caldrà tenir en compte la normativa vigent i la minoria d'edat (18 anys) dels alumnes.

A la **Taula 3 Tipus d'infraccions i exemple d'acció disciplinària** (pàg. 10) esquematitzem el tipus d'infraccions a tenir en compte, així com un exemple de l'acció disciplinària a efectuar. Cada centre determinarà l'actuació a efectuar tenint en compte la normativa vigent.

D'altra banda, cal destacar en aquest punt la importància de diferents activitats organitzades fora del centre docent –viatges, festes, sortides...- que cal tenir presents perquè suposen una situació que pot augmentar el risc de consum de diferents substàncies. Es recomana planificar la situació prèviament i recordar la normativa així com les conseqüències del seu incompliment.

2.2. Participació de tota la comunitat educativa

Per aconseguir una intervenció efectiva, cal la col·laboració de tots els membres de la comunitat educativa i establir prèviament diferents estratègies per tal de promoure la seva participació activa en la consecució i seguiment del protocol d'actuació per a prevenir el consum de drogues.

En la **Taula 4 Síntesi de directrius i estratègies d'intervenció** (pàg. 11) es resumeixen una sèrie d'intervencions que configuren el contingut mínim de les accions a desenvolupar, adreçades a diferents col·lectius de la comunitat educativa: equip docent, personal no docent, alumnes, pares i mares.

2.3. Currículum preventiu

En el marc d'un pla general d'Educació per a la Salut, i amb l'objectiu específic de disminuir la incidència de problemes relacionats amb les drogues, el centre adopta una sèrie d'estratègies preventives, universals i estables, adreçades a tots els alumnes, les quals tenen com a objectius:

1. Augmentar el nivell de coneixements sobre les drogues.
2. Valorar el risc que comporta el consum habitual i l'abús d'alcohol, tabac i altres drogues i saber prendre decisions responsables.
3. Analitzar tots aquells factors biopsicosocials que incideixen en el consum de drogues.
4. Adquirir habilitats per saber expressar emocions, solucionar situacions problemàtiques, defensar les pròpies opinions i ser capaç de prendre decisions.
5. Disminuir la susceptibilitat a la pressió del grup d'iguals.
6. Aprendre tècniques de comunicació i de treball en grup.
7. Valorar diferents alternatives d'ocupació en el temps lliure.

En general es recomana:

- Fugir d'intervencions puntuals desenvolupades per agents externs i no integrades en el disseny curricular.
- Incloure el programa **dRogues! Què?** en l'oferta programada de crèdits variables en el 2n cicle d'ESO (4t).
- Incloure el programa **dRogues! Què?** dins del pla d'acció tutorial:
4 hores d'intervenció a cada curs, de 1r a 3r d'ESO
2 hores d'intervenció a 4t d'ESO.
- Desenvolupar intervencions adreçades als alumnes de batxillerat amb l'assessorament tècnic d'experts en la matèria.

2.4. Detecció i intervenció precoç.

Més enllà de l'aplicació d'un programa de prevenció global per tots els alumnes de secundària cal desenvolupar estratègies específiques adreçades a detectar:

1. **Alumnes en situació de risc psicosocial amb indicis de consum** que, per tant, són més vulnerables o susceptibles de tenir problemes relacionats amb el consum de drogues.
2. **Alumnes amb consum experimental sense altres factors de risc**
3. **Alumnes consumidors de drogues** que ja han començat a tenir problemes físics, socials, familiars, legals o emocionals relacionats amb aquest consum.

Es proposa com a responsable de tot el procés de detecció i intervenció precoç el psicopedagog del centre en coordinació amb l'EAP.

Atesa la complexitat d'aquest apartat, en **l'Annex 1 Detecció d'alumnes en situació de risc i/o problemes de consum** (document adjunt) es defineixen els passos a seguir en el procés de detecció i intervenció dels 3 supòsits plantejats.

3. Aplicació i seguiment de directrius.

En aquest apartat es descriuen les estratègies que possibiliten l'aplicació de les directrius definides en l'apartat anterior i es proposa que els diferents centres d'ensenyament valorin les propostes que es descriuen a continuació i les adequïn a la seva estructura organitzativa:

1. Presentació del protocol a l'Equip Directiu del centre.
2. El coordinador pedagògic / el psicopedagog o el professional que el centre determini informará del protocol d'actuació als diferents coordinadors d'ESO, batxillerat i cicles formatius.
3. El coordinador de cada nivell presentarà el protocol als tutors i a l'equip de docents dels respectius nivells. S'estudiaran les modificacions particulars segons el nivell.
4. Aprovació del protocol per part del Claustre i del Consell Escolar del centre.
5. Inclusió en el *Projecte Educatiu del Centre*, en l'eix transversal d'*Educació per a la Salut*, del seguiment de les línies d'actuació que s'estableixen en aquest protocol.
6. Inclusió en el *Reglament de Règim Intern* del centre de les infraccions que fan referència al consum/tinença/tràfic de drogues, tipificar-les i determinar el tipus d'acció disciplinària i/o educativa a efectuar en cada cas.
7. La Junta Directiva de cada centre es coordinarà amb els cossos de seguretat davant dels possibles incidents de consum/tràfic/ tinença de drogues que constitueixin una infracció administrativa, un delictes o una falta penal contra la salut pública, o en aquells casos que estimi convenient.
8. Inclusió del programa d'Rogues! Què? en el Projecte Curricular del centre i en el Pla d'Acció Tutorial.
9. La Junta Directiva encomana el seguiment de les línies que s'estableixen en aquest protocol als Equips de Coordinació Pedagògica dels diferents cicles existents en el centre o a un altre òrgan similar.
10. El psicopedagog, o el professional que el centre determini, assumirà la coordinació de totes aquelles tasques relacionades amb aquest protocol que es desenvolupin en el centre, d'acord amb l'Equip de Coordinació Pedagògica i amb els altres serveis externs.

4. Taules

Taula 1 Síntesi de la Llei 20/1985 i les seves modificacions / Llei 28/2005

SÍNTESI de la normativa vigent sobre venda/consum de begudes alcohòliques i tabac en els centres educatius.
Llei 20 de 25 de juliol de 1985, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència. DOG 572, de 7/8/1985
Llei 8/1998, de 10 de juliol
Llei 28/2005 de 26 de desembre de mesures sanitàries enfront del tabaquisme i reguladora de la venda, el subministrament, el consum i la publicitat dels productes del tabac. BOE 309 de 27-12-2005.

- **Article únic Llei 1/2002**

Segona modificació de l'article 17 de la Llei 20/1985

“Ni en els establiments de venda i de consum de begudes alcohòliques, ni en altres llocs públics no és permès de vendre ni subministrar cap mena de beguda alcohòlica a menors de divuit anys.”

- **Article únic Llei 8/1998**

Segona modificació de l'article 18 de la Llei 20/1985

“No es poden vendre ni consumir begudes alcohòliques en:

a) Els centres educatius, tan públics com privats, no inclosos en la lletra b) de l'apartat 1*, tant els dedicats a l'ensenyament reglat com els dedicats a altres ensenyaments.”

* Universitats i altres centres d'ensenyament superior

- **Article 5 de la Llei 28/2005**

“...queden prohibits la venda i el subministrament de productes del tabac en els llocs següents:

c) Centres docents, independentment de l'edat de l'alumnat i del tipus d'ensenyament.

...

- **Article 7 Llei 28/2005**

Prohibició total de fumar

...

d) Centres docents i formatius, independentment de l'edat de l'alumnat i del tipus d'ensenyament.

...

Es pot trobar el rètol de prohibit fumar a

<http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/pdf/horitretol.pdf>

Per a més informació, podeu trobar els textos complets a la web de la Generalitat de Catalunya:

http://www.gencat.es/sanitat/portal/cat/toc_drogues.htm

<http://www.gencat.net/salut/depsan/units/sanitat/html/ca/tabac/doc10032.html>

Taula 2

Síntesi de la Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, sobre protecció de la seguretat ciutadana i Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del codi penal

SÍNTESI Normativa vigent en matèria d'infraccions administratives, delictes i faltes penals contra la salut pública i en relació al consum i tinença de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques

Dintre de l'acció disciplinària administrativa i penal, es sanciona la possessió, el consum, la tolerància del consum, els actes de cultiu, l'elaboració, el tràfic i l'afavoriment del consum de totes aquelles drogues tòxiques il·legals, estupefaents o substàncies psicotròpiques.

Aquestes sancions vénen regides per la normativa vigent següent:

1. Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer

L'article 25 preveu com a infracció greu:

El consum de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques en llocs, vies, establiments o transports públics.

L'abandonament en els esmentats indrets dels útils i instruments utilitzats per al consum de les precitades drogues o substàncies.

La tinença il·lícita d'aquestes drogues o substàncies, sempre que no constitueixi infracció penal.

L'article 23 (i) preveu com a infracció greu:

La tolerància o falta de diligència per impedir el consum il·legal de substàncies estupefaents o de traficar-hi dins de locals o establiment públics, per part dels seus propietaris, administradors o encarregats.

Segons la Llei la infracció greu pot suposar una multa de 300 € fins a 30.000 €, o substituir-se aquesta sanció per l'expulsió de territori espanyol quan, l'infractor sigui estranger. També suspensió temporal del permís de conduir de vehicles de motor.

2. Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre

Els articles 368 al 372 preveuen com a delicte penal:

Actes de cultiu, elaboració o tràfic, o que d'una altra manera promoguin, afavoreixin o facilitin el consum il·legal de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques, ...

Que es facilitin a menors de divuit anys o disminuïts psíquics, o s'introdueixin o difonguin en centres docents, en centres, establiments i unitats militars, en establiments penitenciaris o en centres assistencials, ...

Amb penes de presó de tres a nou anys i multa fins al triple del valor de la droga (tenint en compte l'agreujament d'aquestes penes en funció d'altres circumstàncies)

L'article 630 preveu com a falta penal

Aquells que abandonin xeringues o altres instruments perillosos, de manera que puguin causar dany a les persones o contagiar malalties, o en llocs freqüentats per menors, seran castigats amb les penes d'arrest de tres a cinc caps de setmana o multa d'un a dos mesos.

Per a més informació, podeu trobar els textos complets a la web del Plan Nacional sobre Drogas: www.msc.es/pnd

Taula 3
Tipus d'infraccions i exemple d'acció disciplinària

Tipus d'infraccions

Valorar consum, possessió segons substàncies i intoxicació.

1. Consum o possessió* de tabac
2. Consum o possessió d'alcohol
3. Consum o possessió d'inhalants
4. Consum o possessió de drogues il·legals
5. Intoxicació per alcohol o altres drogues
6. Venda de substàncies

Aplicació del codi disciplinari

Definició d'estratègies en funció del tipus d'infracció i de la reincidència. Cal tenir en compte que aquí es defineix l'acció disciplinària que sempre va acompanyada de l'acció educativa que s'exposa en l'annex 1.

* Es considerarà la possessió de tabac en el cas que l'alumne afavoreixi o faciliti el consum dins el centre docent., o en aquelles activitats organitzades fora del centre.

EXEMPLE: Consum o possessió d'alcohol

1. Primera infracció

S'informa l'estudiant – Es valora la possibilitat de comunicar-ho als pares o tutors - Es valora la possibilitat de confiscar la substància i es retorna als pares o tutors legals.

2. Infraccions posteriors

S'informa l'estudiant – Es comunica als pares o tutors - Es confisca la substància i es retorna als pares o tutors legals – Es valora el pla d'acció (inici de tractament o mesures alternatives) i la mesura correctora a adoptar.

En cas de reincidència i en absència de col·laboració de l'alumne en el seguiment del pla d'acció, es poden adoptar sancions més severes d'acord amb el procediment disciplinari que estableix el decret 226/1997 de 17 d'octubre, modificat pel decret 221/2000 de 26 de juny.

Taula 4
Síntesi de directrius i estratègies d'intervenció
adreçades a tota la comunitat educativa

Directriu	Estratègia	Grup diana	Responsable/s	
Compliment de la normativa vigent	<ul style="list-style-type: none"> ♣ Informació ♣ Inclusió en el Reglament de Règim Intern (RRI). ♣ Senyalització de zones de no fumadors, habilitació de zones de fumadors per al personal docent i no docent en zones de no convivència amb els alumnes. ♣ Planificació de situacions de risc de consum 	<p>Comunitat educativa *</p> <p>Alumnes</p>	<p>Direcció del centre amb el suport de l'equip docent Pla Mpal. de Drogodependències Policia local / autonòmica</p> <p>Equip docent</p>	
	Participació de la comunitat educativa	<ul style="list-style-type: none"> ♣ Informació del Projecte de Prevenció de Drogodependències ♣ Sessions informatives: tendències de consum de drogues ♣ Formació i seguiment dels professors responsables del d!Q? ♣ Assessorament individualitzat davant de problemes de consum dels fills ♣ Aspectes legals de les drogodependències 	<p>Comunitat educativa *</p> <p>Pares i mares</p> <p>Equip docent</p> <p>Pares i mares</p> <p>Alumnes 2n cicle ESO i batxillerat</p>	<p>Direcció del centre Equip docent</p> <p>Pla Mpal de Drogodependències Centre d'Atenció a les Drogodependències Mossos d'Esquadra Pla Mpal de Drogodependències Àmbit Prevenció</p> <p>Centre d'Atenció a les Drogodependències</p> <p>Policia local / autonòmica</p>
Disseny currículum		<ul style="list-style-type: none"> ♣ Programa dRogues! Què Crèdit variable 	Alumnes 4t ESO	Professors responsables d!Q? Pla Mpal de Drogodependències Àmbit Prevenció
		<ul style="list-style-type: none"> ♣ Programa dRogues! Què Pla d'intervenció 	Alumnes 1 a 4t ESO	Professors responsables d!Q? Tutors dels diferents cursos Pla Mpal de Drogodependències Àmbit Prevenció Pla Mpal de Drogodependències
		<ul style="list-style-type: none"> ♣ Assessorament d'intervencions preventives a batxillerat 	Professors	
Detecció i intervenció precoç		<ul style="list-style-type: none"> ♣ Tallers de prevenció secundària 	Alumnes	Pla Mpal de Drogodependències Àmbit Prevenció
	<ul style="list-style-type: none"> ♣ Atenció individualitzada davant problemes de consum 	Alumnes	Centre d'Atenció a les Drogodependències	
	<ul style="list-style-type: none"> ♣ Formació i seguiment en detecció de problemes de consum 	Psicopedagog	Pla Mpal de Drogodependències Àmbit Prevenció Centre d'Atenció a les Drogodependències	
	<ul style="list-style-type: none"> ♣ Comissió de detecció 	Centres ensenyament	Pla Mpal. de Drogodependències	

- *Comunitat educativa:* Equip docent, personal no docent, pares i mares i alumnes.

5. Referències bibliogràfiques

Altabás, A., Cascalló, H., Lluch, A., Meroño, M. i Sanclemente, C.: **dRogues! Què? Programa de prevenció de drogodependències als centres d'ensenyament secundari. Una proposta d'intervenció d'iguals.** Ajuntament de Mataró, 2000.

Barry, K. y otros:

Directrices sobre alcohol y drogas. Guía para los centros escolares. Segunda edición. Addiction Research Foundation. Toronto, 1991

Becoña, E.: **Bases teóricas que sustentan los programas de prevención de drogas.** PNSD, 1999.

Kröger, C. y otros: **Guía para la evaluación de las intervenciones preventivas en el ámbito de las drogodependencias.** EMCDDA-OEDT, 1998.

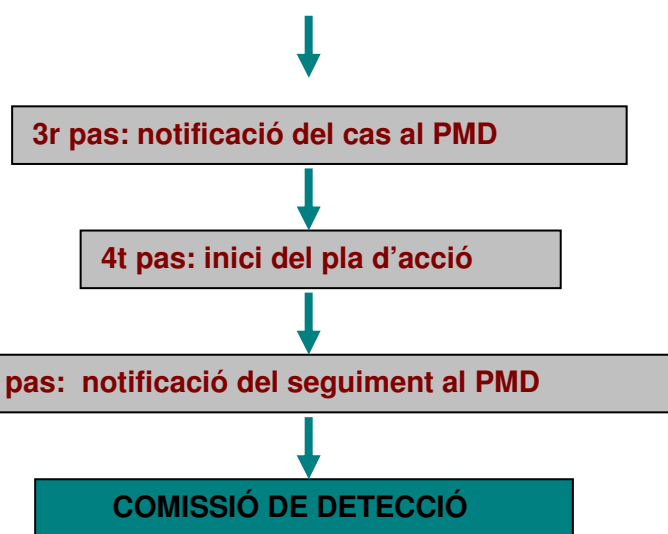
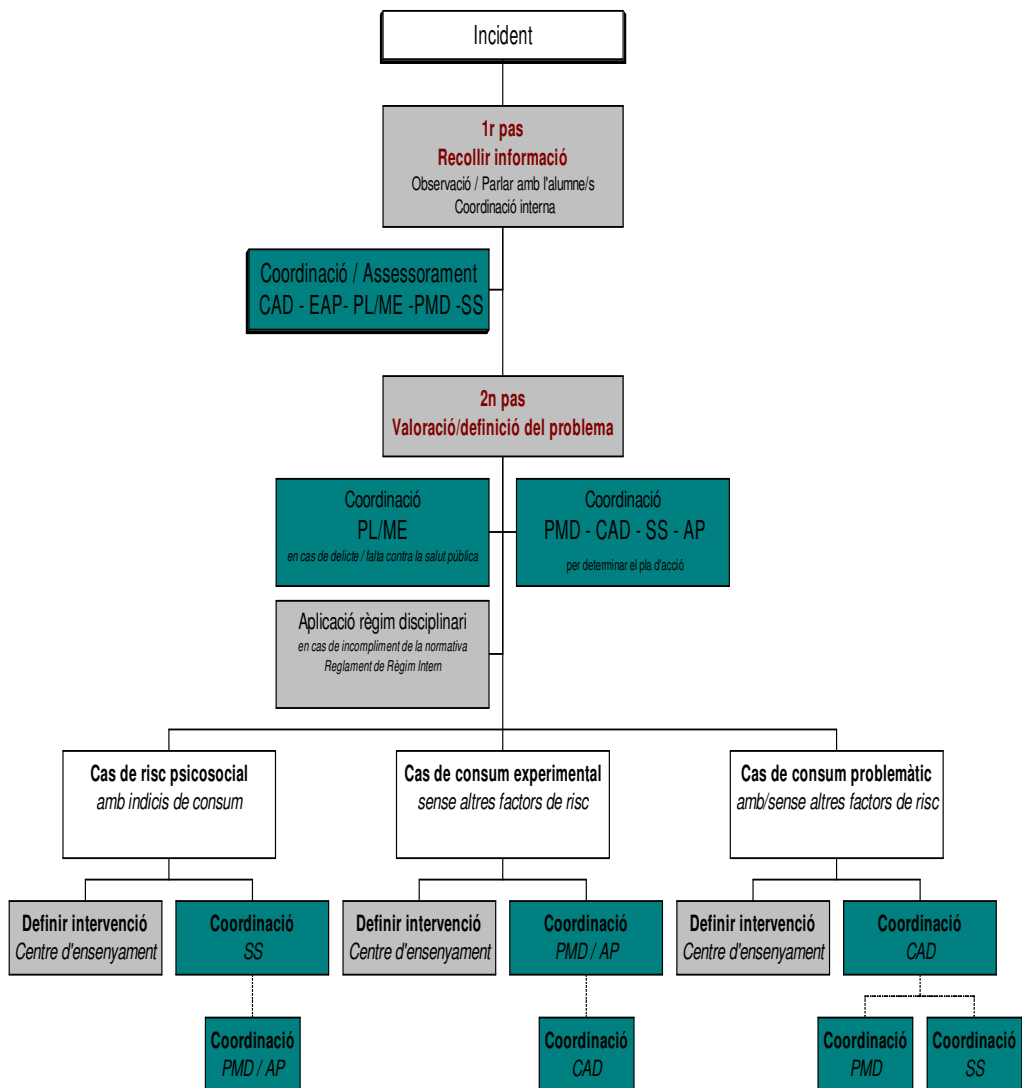
OMS. Europa: **Plan europeo de acción sobre alcohol 2000-2005.** Oficina regional Europea de la OMS, 2000.

PNSD. **Estrategia nacional sobre drogas 2000-8.** PNSD, 2000.

Varios autores: **Prevención de las drogodependencias. Análisis y propuestas de actuación.** PNSD, 1997.

Annex I.
Detecció d'alumnes en situació de risc i/o problemes de consum de drogues

El procés de detecció i d'intervenció precoç

AP: Àmbit Prevenció EAP: Equip d'Assessorament Psicopedagògic
 CAD: Centre d'Atenció a les Drogodependències PL /ME: Policia Local / Mossos d'Esquadra
 PMD: Pla Municipal de Drogodependències

El procés de detecció i d'intervenció precoç

Tal com queda definit en el protocol, es proposa com a responsable de tot el procés de detecció i d'intervenció precoç el psicopedagog en coordinació amb l'EAP. Però no podem obviar altres professionals del propi centre, que per responsabilitat o relació amb els alumnes intervinguin en alguna part del procés, sempre d'acord amb els criteris establerts amb el psicopedagog.*

L'actuació de tots els professionals que intervinguin en el procés es regeix per principis comuns a tota deontologia professional: respecte a la persona, protecció dels drets humans, sentit de la responsabilitat, prudència, competència professional... sense oblidar el caràcter confidencial de l'actuació professional.

* O, en la seva absència per un altre professional designat pel centre

Passos a efectuar pel centre d'ensenyament

1r. PAS: Recollir informació

Observació / Entrevista amb l'alumne / Coordinació interna

Es tracta de recollir tota la informació necessària relacionada amb el problema per poder definir-lo bé i poder establir un pla d'acció amb els recursos necessaris.

1r. PAS: Recollir informació

Observació / Entrevista amb l'alumne / Coordinació interna

Factors de risc de l'alumne a nivell

Comunitat:

- Deprivació econòmica i social
- Desorganització comunitària
- Transicions i mobilitat
- Disponibilitat de drogues
- Normes socials favorables a l'ús de drogues

Escolar:

- Conducta antisocial precoç
- Fracàs acadèmic
- Baix compromís amb l'escola

Familiar:

- H^a familiar alcoholisme
- Problemes en aspectes educacionals de la família
- Ús de drogues per via parenteral i actituds positives per al seu ús.

Individual:

- Alienació i rebel·lió
- Personalitat antisocial en l'adolescència
- Amics que consumeixen drogues
- Actituds favorables cap al consum de drogues
- Consum precoç de drogues
- Recerca de sensacions, ansietat, depressió,..
- Altres problemes de conducta: agressivitat, violència, delinqüència juvenil, embaràs no desitjat,..

Respecte al nivell de consum podem diferenciar en l'observació:

No Consum	Mai ha consumit una droga.
Consum experimental	Ha provat una/s substància/s alguna/s vegada/s. Busca els efectes de la droga.
Consum esporàdic	Consum poc freqüent o irregular, generalment habitual en ocasions especials (festes, sortides) o quan es presenta l'oportunitat.
Consum Habitual	El consum segueix un patró previst, que pot ser més o menys freqüent. Busca els efectes de les drogues. Generalment té la sensació de controlar el consum.
Dependència	El consum és regular i generalment freqüent. Experimenta dependència física i/o psíquica. Pot reconèixer que el consum està fora del seu control. El consum continua malgrat les conseqüències negatives.

Quan relacionem el nivell de consum i altres factors psicosocials podem diferenciar tres tipus de situacions:

Cas de risc psicosocial amb indicis de consum	<ul style="list-style-type: none"> - Presència d'altres factors de risc personals, ambientals i socials. - Consum experimental de substàncies.
Cas de consum experimental sense altres factors de risc	<ul style="list-style-type: none"> - Consum experimental/esporàdic - Alguns problemes relacionats amb el seu consum. - Afectació lleu/moderada del seu nivell d'adaptació - Absència d'altres factors de risc personals, socials o ambientals. - Possible presència de factors de protecció
Cas de consum problemàtic amb/sense altres factors de risc	<ul style="list-style-type: none"> - Consum habitual/dependència - Absència/presència d'altres factors de risc - Presència de problemes relacionats amb el seu consum - Afectació moderada/greu del seu nivell d'adaptació

És important fixar-se en les conductes observables, distingir entre consum puntual o problemàtic i observar si és dins o fora de l'escola.

- a) Canvis físics i emocionals
- b) Canvis significatius en el grup d'iguals
- c) Absentisme escolar
- d) Canvis significatius d'actitud (hiperactivitat, agitació,...)
- e) Problemes de concentració

1r. PAS: Recollir informació
Observació / **Entrevista amb l'alumne** / Coordinació interna

Objectius de l'entrevista:

- a) Tipus de consum (experimental, habitual, dependència). Substàncies consumides i via d'administració...
- b) Motivacions pel consum
- c) Nivell d'adaptació de l'alumne a nivell individual, escolar, familiar, social...
- d) Vies d'actuació: expectatives del pla de treball i compromís de l'alumne
- e) Relació amb la família: donar informació

La família ha d'estar al corrent de la situació i se li ha de plantejar a l'alumne com fer-ho (informar i/o notificar).

L'entrevista ha de servir per posar límits a nivell de centre i aquests han de ser coherents.

1r. PAS: Recollir informació
Observació / Entrevista amb l'alumne / **Coordinació interna**

Informacions complementàries de:

- a) Altres professors
- b) Recursos de suport i assessorament:

Equip d'assessorament psicopedagògic

C/ de Ciutat Freta, 31

Tel. 93 741 61 42 Fax. 93 741 61 50

Horari d'atenció: dimecres i divendres de 15h. a 17h.

Persona de contacte: Carme Soto a8900253@pie.xtec.es

Prestacions del servei: assessorament a l'alumnat, famílies i equips docents sobre aspectes d'orientació personal

Pla Municipal de Drogodependències

C/de Cuba, 47. Tel. 93 758 23 01 Fax. 93 758 23 02.

Horari d'atenció de 9 a 14h

Persona de contacte:

Assumpta Lluch alluch@ajmataro.es

Centre d'Atenció a les Drogodependències

Sant Pelegrí, 4. Tel. 93 758 28 06 Fax. 93 758 28 08.

Horari d'atenció de 9 a 14h

Persona de contacte:

Eva López evaperica@hotmail.com

- c) Família amb previ acord de l'alumne

2n. PAS: Valoració / Definició del problema

El psicopedagog del centre, en coordinació amb l'EAP durant tot el procés, establirà la tipologia que més s'ajusti a cada cas:

- a) Risc psicosocial sense problemes importants de consum de drogues: quins factors concorren.
- b) Consum experimental sense altres factors de risc a destacar
- c) Consum problemàtic de drogues : establir el nivell de consum de drogues i -en funció del nivell d'adaptació - definir altres factors psicosocials a considerar.

En aquest punt cal tenir en compte que es poden produir situacions que requereixin una **intervenció urgent**:

La necessitat d'aplicar una mesura disciplinària que es determini en el reglament de règim intern del centre, o de requerir la intervenció de la policia per tractar-se d'un delicte o falta contra la salut pública (vegeu taules 2 i 3 del protocol d'actuació).

Policia Local / Mossos d'Esquadra

Policia Local

Plaça Granollers, 11. Tel. 93 758 23 79 Fax 93 758 23 32

Urgències Tel. 092 Horari 24h

Persona de contacte:

Pepi Carbonell. Agent de la unitat de qualitat de vida pcarbonell@ajmataro.cat

Horari. De 9 a 16h de dilluns a divendres

Mossos d'Esquadra

Av. del President Companys, sn. Tel. 93 741 81 00 Fax 93 741 81 24

Urgències Tel. 088 Horari 24h

Persones de contacte:

Assumpta Sánchez. Responsable de l'oficina de relacions amb la comunitat ITPG3142@gencat.net

Horari: de 9 a 17.30h

Prestacions del servei:

Orientació sobre com resoldre la problemàtica a nivell legal : possessió, tràfic, consum de drogues o problemes greus de conducta.

Un cop feta aquesta consideració, caldrà **definir la intervenció en el centre i coordinar-se amb els serveis adequats** amb l'objectiu d'establir un pla d'acció global:

Actuacions davant de situacions d'alt risc psicosocial amb indicis de consum.

Pla de treball individual amb intervencions educatives i socials, i amb el compromís de la família

Objectius:

Evitar l'inici de consum de drogues

Millorar l'autoestima i les seves competències socials

Millorar el seu nivell d'adaptació psicosocial

...

A càrrec de: Centre d'Ensenyament Secundari/EAP i Serveis Socials

Serveis socials valorarà amb el Pla Municipal de Drogodependències si cal una intervenció de prevenció específica a càrrec d'Àmbit Prevenció.

Actuacions davant del consum experimental sense altres factors de risc.

Programa d'intervenció precoç individual / grupal.

Objectius:

Orientació sobre el consum de substàncies

Reduir el consum de drogues

Reduir les conseqüències negatives reals/potencials del consum de drogues

...

A càrrec de: Centre d'Ensenyament Secundari /EAP i del pla Municipal de Drogodependències que valorà si cal una intervenció de prevenció específica a càrrec d'Àmbit Prevenció i/o alguna actuació del Centre d'Atenció a les Drogodependències.

Actuacions concretes davant del consum problemàtic.

Pla de treball individual amb intervencions educatives i socials, i amb el compromís de la família

Objectius:

Reduir el consum de drogues

Reduir les conseqüències negatives reals/potencials del consum de drogues

Derivació a altres recursos especialitzats

...

A càrrec de: Centres d'Ensenyament Secundari/EAP i el Centre d'Atenció a les Drogodependències, que valorarà amb el Pla Municipal de Drogodependències si cal una intervenció preventiva específica i la prestació de serveis a càrrec de Serveis

Coordinació amb diferents serveis per establir el pla d'acció:

Serveis Socials

Zona Est

Centre Cívic de Rocafonda. C/ Poeta Punsola, 47.

Tel. 93 796 45 03 Fax. 93 790 64 07

Horari de 9 a 14h. Dijous de 16 a 19h

Persona de contacte: Salvador Triadó striado@ajmataro.cat

Zona Oest

Centre Cívic de Cerdanyola. Passeig de Ramon Berenguer III, 86.

Tel. 93 799 02 01 Fax. 93 757 50 29

Horari de 9 a 14h. Dimecres de 16 a 19h

Persona de contacte: Cristina Escoda cescoda@ajmataro.cat

Prestacions del servei: atenció i seguiment del menor / família en casos de risc psicosocial.

Pla Municipal de Drogodependències

Plaça Catalunya, 20. Tel. 93 758 23 21 Fax. 93 758 23 20.

Horari d'atenció de 9 a 14h

Persona de contacte:

Assumpta Lluch alluch@ajmataro.cat

Prestacions del servei: assessorament professional i recursos materials per activitats de prevenció. Valorar la necessitat d'una intervenció preventiva específica (individual/grupal) a càrrec d'Àmbit Prevenció . Facilitar la coordinació entre serveis i vetllar pel seguiment adequat de la intervenció.

Centre d'Atenció a les Drogodependències

Sant Pelegrí, 4. Tel. 93 758 28 06 Fax. 93 758 28 45.

Horari d'atenció de 9 a 14h

Persona de contacte:

Eva López evaperica@hotmail.com

Prestacions del servei:

Orientació sobre com resoldre problemes relacionats amb el consum.

Conèixer possibilitats d'atenció / tractament individual i/o suport familiar.

Àmbit Prevenció. Servei d'orientació sobre drogues

Sant Pelegrí, 3. Tel. 655 96 45 60

Horari d'atenció: dijous de 15 a 19h

Persona de contacte:

Helena Cascalló info@ambitprevencio.org

Prestacions del servei:

Espai jove: Informació i orientació sobre drogues, tallers de reducció del risc, espai de consulta sense cita prèvia (dijous de 17 a 19h), voluntariat...

Atenció a les famílies: espai individualitzat d'informació i orientació sobre drogues, especialment de cànnabis.

3r. PAS: Notificació del cas al Pla Municipal de Drogodependències

Amb l'objectiu d'efectuar un seguiment de tots els casos que es detectin, de valorar la idoneïtat de les mesures adoptades i de poder cobrir les diferents necessitats, es notificarà cada cas al Pla Mpal. de Drogodependències i s'emplenarà la **Fitxa de notificació** que es facilitarà.

4t. PAS: inici del Pla d'acció establert

El pla d'acció ha de contemplar els objectius i estratègies per assolir-los des del propi centre i des del servei/s extern/s.

5è. PAS: Notificació del seguiment al PMD

Complimentant la **Fitxa de notificació del seguiment** que cal efectuar abans de 3 mesos de la data de notificació.

Tots els casos notificats seran valorats per la Comissió de Detecció; un cop valorats, s'informarà al centre de la valoració efectuada.

Prevenió de drogodependències i detecció de problemes de consum de drogues en els centres d'ensenyament secundari .

FITXA DE NOTIFICACIÓ

Ajuntament de
Mataró

CENTRE QUE NOTIFICA: _____

PERSONA DE CONTACTE: _____

DATA DE NOTIFICACIÓ: _____

Núm. Registre .....
Núm. facilitat pel PMD

DADES DE L'ALUMNE/S

CAS INDIVIDUAL

CODI D'IDENTIFICACIÓ:

11 dígits: 2 primeres lletres del 1r cognom, 2 primeres lletres del 2n cognom, 1 home/ 2 dona, data de naixement --/--/--
dia, mes i any. EXEMPLE: PEGA2250989.

CURS:

CAS COL·LECTIU

EDATS:

CURS/OS:

DESCRIPCIÓ DE L'INCIDENT QUE GENERA LA DEMANDA

Data, context, altres persones, accions, tipus de substància/es...

DEFINICIÓ DEL PROBLEMA

Substància principal i tipus de consum/ presència d'altres factors de risc/ conseqüències de l'incident a nivell de classe, centre...

RESUM DE LES MESURES ADOPTADES PRÈVIES A LA NOTIFICACIÓ

Coordinació interna/ Coordinació EAP /Entrevistes efectuades/ Coordinació policia i mesures adoptades / Aplicació del règim disciplinari / Coordinació amb serveis externs...

PLA D'ACCIÓ

Indicar temporització / responsables

RESUM DELS OBJECTIUS I ESTRATÈGIES A ADOPTAR DES DEL CENTRE

RESUM DELS OBJECTIUS I ESTRATÈGIES A ADOPTAR DES DEL/S SERVEI/S EXTERN/S

ALTRES OBSERVACIONS

DATA PREVISTA DE NOTIFICACIÓ DEL SEGUIMENT: _____

Inferior a 3 mesos des de la data de notificació

Document elaborat per:

A. Lluch, E. López i C. Sanclemente amb el suport de la Comissió de Detecció.

COMISSIÓ DE DETECCIÓ Constituïda a l'octubre de 2002.

CENTRE/ SERVEI	MEMBRE
AJUNTAMENT DE MATARÓ <i>Pla. Mpal de Drogodependències</i> <i>IES PUIG I CADA FALCH</i>	Coordinació: Assumpta Lluch Josep M. Inglada (fins 7/2005) Milos Salgueda (9/2005)
Col·legi COR DE MARIA Escola FRETA Col·legi VALLDEMIÀ ESCOLA PIA	Marta Serra Marta Carretero Montse Casas Estel Paloma (de 7/2004 a 5/2005) Nerea Briongos (de 7/2004 a 5/2005) Maite Nuñez (10/2005) Mireia Codó (10/2005)
SANT ANTONI DE PÀDUA IES MIQUEL BIADA IES SATORRAS	Jordi Font (11/2004) Pita Enrich (10/2004) Pep Illa (fins 1/2005) Alfonso del Rey (5/2004) Josep Ferrando (5/2004) Vicenç Roig (fins 5/2003) Teresa Farreny (fins 5/2006) Montse Altés
IES PLA d'en BOET IES SERRA DE MARINA. Premià de Mar SERVEIS SOCIALS. Aj. d'Arenys de mar Àmbit Prevenció	Cristina Sanclemente (fins 10/2006) Helena Cascalló (10/2006) Eva López Pepi Carbonell Rafa Carmona (fins 10/2005) Jaume Ridaura (10/2005) Assumpta Sánchez (2/2007) Salvador Triadó Cristina Escoda
CA Drogodependències Policia Local Mossos d'Esquadra	Pilar Broto (1/2006 a 6/2007) Marta Ballester (1/2006 a 6/2007) Carme Soto Pepa Llobet (2/2004) Josep M. Jansana (5/2005)
AJUNTAMENT DE MATARÓ Serveis Socials ABS ICS i CSM	
Equip d'assessorament psicopedagògic IME PGS	

Ajuntament de Mataró, maig de 2004.

1ª revisió: maig de 2005.

2ª revisió: febrer de 2006.

3ª revisió: maig 2007